

КОМАХИ-ШКІДНИКИ ЗЕРНЯТКОВИХ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЗАКАРПАТТЯ

Попович Т.П.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Регуляція чисельності комах-шкідників плодових культур є одним з пріоритетних завдань садівництва на Закарпатті. Щороку економічні збитки знижують ефективність цієї традиційної галузі в комплексі сільськогосподарського виробництва. Втрата врожаю зерняткових плодових культур в умовах Закарпаття в середньому становить біля 30%, а нерідко підіймається і до 50%. Відповідно, ентомологічні дослідження в системі захисту садів від шкідників є вкрай важливими і необхідними. Наші дослідження охоплювали комплекс шкідників культур яблуні та груші в центральних районах Закарпаття. Метою досліджень було виявлення видового складу, характеру шкідливої діяльності і динаміки чисельності шкідників яблуні та груші в умовах центрального Закарпаття.

Дослідження комах – шкідників зерняткових плодових культур здійснювалось упродовж 2020-2022 років у плодових насадженнях Свалявщини та Міжгірщини Закарпаття. У процесі роботи застосовувались класичні ентомологічні методи відлову комах, трофічно зв'язаних з плодовими деревами (Фасулати, 1971). Пошкодження визначалися шляхом аналізу квіткових бутонів, квіток і плодів по 100 на модельне дерево. На яблуні нами було виявлено 37 видів комах-шкідників, які відносяться до 14 родин і 6-ти рядів: *Coleoptera* – 11 видів, *Hemiptera* – 3 види, *Homoptera* – 2 види, *Hymenoptera* – 1 вид, *Lepidoptera* – 17 видів, *Acariformes* – 1

вид. На культурі груші зафіксовано 29 видів комах-фітофагів. Таксономічно вони відносяться до п'яťох рядів: *Coleoptera* – 13 видів, *Lepidoptera* – 9 видів, *Homoptera* – 5 видів, *Hemiptera* – 1 вид, *Hymenoptera* – 1 вид. Загальною особливістю ентомокомплексу шкідників культури яблуні та груші в досліджуваному районі є те, що його ядро складають широкі поліфаги. Їх ступінь репрезентативності становить приблизно 75,9%. Ці види відзначаються широким спектром кормових культур у своєму раціоні. Первинно – це лісові дерев'янисті рослини, якими живляться комахи поліфаги. Закладка плодкових садів різної форми та призначення значно розширила кормову базу згаданих поліфагів. Останні активно мігрують із природних екосистем до урболандшафту. Бо тут їм доступний практично необмежений харчовий ресурс при низькому рівні природних ворогів. За рахунок такого дисбалансу у вторинному біологічному угрупованні, перевага у можливості зростання чисельності, виявляється на боці шкідників-фітофагів. На генеративних органах яблуні відмічено 5 видів-шкідників, на груші – 12 видів. Комахи, що пошкоджують листки яблуні – 12 видів, груші – 12 видів. Пагонових шкідників яблуні виявлено 2 види, на груші – 7 видів. Типових кореневих шкідників на обох досліджуваних культурах було зареєстровано по три види.